

J E L E N K Ö R.

15. szám.

Pest szerda. február. 20dikán.

1833.

Foglalat: Magyar és Erdélyország (országos küldöttségünk tiszteletkésői Bécsben. Pozsonyban kerületi 's főrendi ülések febr. 14ig. Kinevezés. Szerém megye jan. 21iki közgyűlése, 's egy pár szó Róma nyelvérről. Borsodbul levél. Szeke remi vasút, zalatnai vizkőből 's kir. kam tudósít.). Anglia (a' király parlament-nyitó beszéde. Hírek Dublinból 's Mexicobul. Egyvelgek). Franciaország (követkam. ülés febr. 4ik. Konstantinápolyi hírek. A' carlisták 's republicanusok versenygési 's ezek felőli elmélkedések. Hayti 's több más érdekes). Éjszakamerika. Elegyhírek. Ujabb. Gabonaár. Pénz-árfolyam.

MAGYAR és ERDÉLYORSZÁG.

Felségink üdvözlésére nevezett országos küldöttségünk Bécsben febr. 12ikén, mint a' tiszteletkésői napján a' m. kir. udv. kancellariai épületben összegyűlvén, onnan déltájon ünnepies seregletben a' fejedelmi lakbament, hol a' trónon ülő 's az udvartól környezett Felségtől fogadtatván, szónoka Pyrker patriarcha-érsek ó Exeja jeles diák beszédben adá elő követsége célját, tolmácsolá t. i. az Ország egyetemes örömet kegyes Királyának ujolag is boldogul elért születésnapjára; mire a' Fejedem is szinte ujolag bizonyossá tevén Hazánkat kir. 's atyai kegyeiről, a' küldöttség innen koronás Királynénkhöz sieté hasonlő üdvözlésit tenni meg febr. 8ikán mult születésnapjára; ezen örömtiszte végeztével azonnal ifjabb Királyunkhoz járula, ki mind maga mind fenséges hitvese nevében a' Statusok nyilatkozottatott örvendő érzésiket szokott kegyességével köszönnvén meg mind őket mind a' nemzeti egyetemet viszon szives indulatjáról bizonyosakká tevé. Ezután az orsz. követség az ugynevezett lovag-terembe (Rittersaal) kísértetvén fényesül megvendégeltetett. — Pozsonyban száz algyu-szózat hirdetvén reggela' nap fenségét, országos Rendink jelenlétében Szepesy Ignác pécsei püspök ur végzé teljes fényű szertartással febr. 12ikén a' hálálkodó isteni szolgálatot, a' rendes és polgári 's nevendék katonaság lödözési 's tiszteletkésői közt. Egyébiránt Képviseleink e' napokban tartott kerületi ülésekben folyvást az urbariummal foglalatoskodtak 's annak Iső czikkelyét, melly a' jobbágyi szabad költözésről 's annak körülményei 's következményiről értesít, még 13ikán elvégezvén, más nap már a' másodikba t. i. a' jobbágyi külső és belső telek terjedékinek meghatározásába

bocsátkoztak. Főrendink 14ikén reggeli 11 órakor országos ülésre gyűltek f. Nádorunknak, ki épen egy órával előbb érkezett Bécsből meg, előlülése alatt, az alsóházból átküldött 3 üzenet tanácskozásba vételeül.

Fels. királyunk Csiszár Pál Erdélyben tartományi kir. bányászti főkirálybirót 's a' kir. bányász törvényszék rendes előlülőjét hosszas szolgálati 's érdemei tekintetéből kir. bányász tanácsnokká nevezni, 's e' tisztpolezot a' kir. bányász törvényszék előlülőségével jövendőre is összekötni méltóztatott.

Verőczéből febr. 9kén: Tek. Szerémvgye közönsége f. e. jan. 21ik 's következett napjain Vukováron tartott közgyűlése alkalmával hathatós bizonyosságát adá annak, hogy a' nemzetiség 's nemzeti erő rendíthetetlen alapját — a' honi nyelvet — művelni 's műveltetni szent kötelességének tartja; elhatározá t. i. hogy — addig is, mig a' honi nyelv divatját tárgyazó országos intézkedések megyénkre törvényesen kiterjesztetnek, mindenkinek szabad hatalmában álljon: Iször a' köz tárgyaknak akár gyűlési akár küldöttségi vitatások alkalmával, véleményét honi nyelven előadni. Hogy 2szor valamint a' KK. és RR. köz elintézet végett beadandó nyilatkozatásikat, 's bármi tárgyban folyamodók kérelmeket honi nyelven nyújthatják be, szintugy a' tisztviselő urak is mindennemű hivatalbeli jelentésiket magyar nyelven tehessék. Hogy 3szor a' jegyzői hivatal az országbeli törvényhatóságokkal honi nyelven levelezhessen. Alig állapítottatott meg az érintett végzés, 's azonnal lelkesen zenge a' magyar szó megyénk palotájában, 's már e' gyűlés lefolyta közben magyar nyelven írott hivatalbeli jelentések 's nyilatkozatások olvastattak fel. Milly gyönyörű, Meggyeközönséget tisztviselőjével olly szent ügyben, mint a' hazai nyelv hivatalosítása, illy

egyetemi öszhangzásban látni! Biztat is a' remény, hogy e' hazafi jeles példa többi társországi megyéinkben is testvér követőkre találанд! — Azonban nálunk is mint más pallérozott népnél Róma örök nyelve, az ós Rómáé t. i. mellyet annak világintéző korabeli nagy fijai hagytanak fen, (de nem későbbi törpe mivelőji 's mimelőjié), örök vezér-csillag marad minden csinos ajak-, nemzetbeli tudós 's remektoll-barát előtt, mint szinte az ó Hellaszé is; de a' sok százados elhunya óta keletkezett találmányokra, mű- 's mesterszókra 's a' most keletkezőkre vagy ezután keletkezendőkre, mint holt nyelv nem képes szolgálni kimerítő közlemény-eszközül 's így egyetemi tudós nyelv sem lehet minden oldalú tekintetben; annál kevésbé lehet tehát élő nemzet nyelve, mivel ez bár azonagy marad is eredeti alapján 's törzsök alakjában mint az ég, mellék 's idomítható intézeteiben 's tulajdoniban mindazáltal tündér változékonyságu mint az ég felhőszönyege. Ezt a' holt diák nyelvvel nem tehetni 's így az, élő 's előhaladó művelődés — azaz: nevelés, oktatás, törvényszerzés, törvénykezés, társalkodás, tudományok, művészetek, mesterségek nyelve nálunk sem maradhat, ha csak örökké a' valódi műveltség felületén 's küszöbén, vagy épen küszöbén innen nem akarunk, latiumi pöffedező önhittségünkben, önkecsegtetőleg ringadozni, 's mennél tovább marad az, annál kevesbet tanulnak hazánk reményi rendeltetésök pályatudományiból. Örök tanupélda erre Német- Olasz- Franczia- 's Angolország. Róma nyelve által lettek é ezek azokká a' mik? Róma nyelve volt é egyenes közvetlen ut ezeknél a' mindennemű műveltség óriásítására? — Éjszakamerikában sőt az Orosz 's Török birodalomban is, mellyek morális és physikai Mithridatesek 's Mezzofanték, azaz eleven polyglott symplegmák, nem a' főnemzet élő nyelve é az uralkodó 's kormányegyesítő? az elsőben t. i. az angol, másodikban a' moszka, harmadikban a' török? —

Borsodbul febr. 16ikán: Megyénk fővárosa a' népes, nagy terjedelmű 's kereskedésünk viszonyira nevezetes, Miskolcz korunk szelleméhez illeszkedve szembetűnőleg hagyogat hátra minden régít, mi t. i.

benne a' mai józan művelődésnek ellengátul szegülhetne. Nemzetünk legfőbb érdekeit lelkesen érző polgársága küzdve forr ugyan 's verseny iparral kíván létesíteni mindent, mit a' zsarnok 's tünékeny idő kényétül hódíthatni meg; de játékszinére nézve, melly első magyar nemzeti szülött e' nemből, a' köz kíváncsát hogy t. i. mind művészeti mind művészi szempontban első tükör például villogna, mindediglen csak ohajtásképen teljesülhete. Azonban Casinója 's annak pénzereje messze hatásu, de bizton is várhatni minden szép 's jót olly férjfiak közös egyesületétől, hol Ragályiak 's több nemes keblűek a' nemzetben 's a' nemzetért lelkesülve buzganak a' köz jóllét 's ohajtandó érdekek valósitása mellett, tiszta szándékkal 's igazság-szerető nyilvánnyal. — Wiganditten felállított könyv- 's műkereskedése miatt, valóban dicséretet érdemel, főképp pedig olvasó könyvtára megnyitásaért, melly kivált alsó rendűinknek nagy eszköz hazai nyelvünk becsesbitésére 's a' művelődés gyarapítására. Izraélitáink nemzeti zászlónkhoz szegődtek, mert közjegyzőkönyvüket magyar nyelven vezetik. —

Pest 1820—1833ig 's így 13 év alatt 471,742 öl tüzi-fát fogyasztott el, ide nem tudván 1) a' földesurak alattvalói által 2) a' magányos lakosoktól a' szomszéd vidéken vásárlott, 3) a' héti vásárookra beszállított famennyiséget, 's végre 4) a' Fenyű, deszka 's egyéb fahulladékot, rőzsét, venyigét 's t. i. is. P. J.

Az erdélyi bányászatra most két jeleség függeszti figyelmünket, első a' szekere-mi, hatszáz ölnyinél többre terjedő vasut, mellyen az ércz- 's meddőkövet takarítják ki. Ez nevezetes azért, mivel e' leghíresb öröklő istáj 's kettős hazánkban ezen érczbánya dicsekszik vasuttal mint sajátjával először; hasznos azért, mivel e' vaspályán annyi terhet rakhatni most egy ló után, mennyit azelőtt négy is alig vala birni képes, ezzel pedig olly gyorsan halad a' ló, hogy főképp kifelé szinte a' terh üzi a' vonó marhát. — 2dik Debreczeni Márton zalatnai koh-ellenőr vizkőből találmánya, melly nem csak kohok- 's érczválasztásnál, hanem egyebütt is költségkímélés 's időnyeréssel használható. E' találmányt mind egyszerű-

éége mind olesósága ajánlja. Jutalmazó szem-
ügyre is méltatá a' kormány mind ezért mind
egyéb érczolvasztás körüli takarékos jobbitásiért e' jeles bányatisztet, mivel nem csak személyes díjtoldalékot nyert, hanem e' felett Kőrömczre különös bányászati biztosságba is rendeltetett. N. T.

(Kir. kam. tudósítása).

Ő cs. kir. Felsége az alföldi kerületi bányász törvényszéknél megürült negyedik táblabíróságra, a' kőrömczi helyettes bányász törvényszéki jegyző-segédet 's az egyesült erdőszhivatal táblabíróját Torma Jánost méltóztatott kinevezni.

A' nagymélt. m. kir. udv. Kamara a' kololapojáni kir. vasbányai hivatalnál megürült ellenörködő anyag-sáfári tisztségre (Material-Schaffer) Prik Károlyt eddig Rónaszéken volt sóakna tisztségi practicanst nevezé ki. — A' lugosi kerületi kir. kamarai uradalomhoz tartozó fuzdiali ispán, Knapp József jan. 10kén; Riedl Fülöp szinte lugosi járásbeli erdősz pedig jan. 28kán kimultak.

A N G L I A.

Következő a' beszéd, mellyel a' király febr. 5ikén a' reformált parlamentet megnyitotta: Lordim és uraim! Elérkezvén az időpont, midőn a' parlament dolgairendszerint ismét megkezdődnek, az urakat fontos kötelességik teljesítésére ismét egybe híttam. Soha sem kívánák még nagyobb érdekű 's fontosságú tárgyak az urak figyelmét mint épen most. Folyvást kell sajnálnom azon polgárháboru folyását Portugáliában, melly a' Bragança ház hercegei között néhány hónap óta forog fen. Én ezen harcz kezdetétől fogvást mind eddig minden beavatkozástól tartózkodtam, azt kivevén, mellyet a' Portugáliában tartózkodó britt alattvalók védelme megkívánt, de bizonyosak lehetnek az urak, hogy én minden ajánlkozó alkalmat meg fogok ragadni a' békehelyreállásnak eszközletére egy olly országban, mellyel statusim érdeki olly igen szoros kapcsolatban vannak. — Hasonlóul sajnálnom kell, hogy buzgó fáradozásim egy végegyezés fogantatására Belgium 's Hollandia közt mindeddig sikeretlenek valának. Végre kénytetve látám magamat a' Francziák királyával egye-

sülten rendszabásokat tennem az 1831beli nov. 15iki szerződés végbehajtására. Az artwerpi fellegvár bevétele e' czélt egy részben elérte, de mivel a' hollandi kormány folyvást vonakodik általadni a' birtok többi részét is, melly ezen szerződés által Belgiumhoz jut, ennél fogvást az embargo, mellyet én a' hollandi kereskedésre vettem, tovább is megmaradt. Ujabb alkudozások nyitattak 's az urak bizhatnak, hogy azok részemről valamint eddig ugy ezután is egyedül azon czélből fognak vitetni, hogy Belgium 's Hollandia külön vált, a' nemzeti bátorság 's függetlenség alapjain nyugvó lételet nyerjenek. Azon emberség 's nemes magaviselet, mellyet a' franczia kormány ezen alkudozásoknál kimutatott 's a' baráti érzelmeknek azon bizonyítási, mellyeket az európai főhatalmaktól szünet nélkül veszek, bizodalmasan reménytetik velem, hogy fáradozásimnak sikerülni fog a' köz béke további fenmaradása. Meghagytam, hogy azon irományok, mellyek az uraknak a' belga-hollandi ügy felől értesítettésökre szükségesek, elejökbe terjesztessenek. Az angol bank 's a' keletindiai társaság privilegiuminak közel megszünése ezen két intézet ujabb vizsgálat alá vételét kívánják meg 's én bizom az urak bölcseségében, hogy az urak azon fontos érdekekre nézve, mellyek ezen intézetekkel egybe függök, olly rendelkezéseket fognak tenni, mellyek tapasztalás és érett megfontolás után a' legalkalmasbagnak fognak találtatni, hogy általok a' status hitelé biztositassék, kereskedési közösületink javuljanak 's terjedezzenek 's általában a' britt birodalom hatalma 's jólléte előmozdittassék. — Figyelmök az egyház állapotjára, különösen annak világi birtokira 's a' papok tartására is fog fordítatni. A' tizedszedés fölött támadt panaszok az eddigi rendszeren olly változtatást látszanak megkívánni, melly a' nélkül hogy az uralkodó egyházi papságot azon eszközöktől, mellyek által ez eddigi tiszteletgerjesztő 's hasznos állását fen tarthassa, megfosztaná, egyszersmind a' külön érdekek összeütkezésének 's az innen származott izetlenségek 's ingerültségeknek, mellyek az egyház szolgáji 's azoknak községi vagy

egyetemi öszhangzásban látni! Biztatis a' remény, hogy e' hazafi jeles példa többi társországi megyéinkben is testvér követőkre találанд! — Azonban nálunk is mint más pallérozott népnél Róma örök nyelve, az ós Rómáé t. i. mellyet annak világintéző korabeli nagy fiai hagytanak fen, (de nem későbbi törpe mivelőji 's mimelőjié), örök vezér-csillag marad minden csinos ajak-, nemzetbeli tudós 's remektoll-barát előtt, mint szinte az ó Hellaszé is; de a' sok százados elhunytá óta keletkezett találmányokra, mű- 's mesterszókra 's a' most keletkezőkre vagy ezután keletkezendőkre, mint holt nyelv nem képes szolgálni kimerítő közlemény-eszközül 's így egyetemi tudós nyelv sem lehet minden oldalú tekintetben; annál kevésbé lehet tehát élő nemzet nyelve, mivel ez bár azonagy marad is eredeti alapjában 's törzsök alakjában mint az ég, mellék 's idomítható intézeteiben 's tulajdoniban mindazáltal tündér változékonyságu mint az ég felhőszőnyege. Ezt a' holt diák nyelvvel nem tehetni 's így az, élő 's előhaladó művelődés — azaz: nevelés, oktatás, törvényszerzés, törvénykezés, társalkodás, tudományok, művészetek, mesterségek nyelve nálunk sem maradhat, ha csak örökké a' valódi műveltség felületén 's küszöbén, vagy épen küszöbén innen nem akarunk, latiumi pöffedező önhittségünkben, önkecsesgetőleg ringadozni, 's mennél tovább marad az, annál kevesbet tanulnak hazánk reményi rendeltetésök pályatudományiból. Örök tanupélda erre Német- Olasz- Francia- 's Angolország. Róma nyelve által lettek é ezek azokká a' mik? Róma nyelve volt é egyenes közvetlen ut ezeknél a' mindennemű műveltség óriásítására? — Éjszakamerikában sőt az Orosz 's Török birodalomban is, mellyek morális és physikai Mithridatesek 's Mezzofanték, azaz eleven polyglott symplegmák, nem a' főnemzet élő nyelve é az uralkodó 's kormányegyesítő? az elsőben t. i. az angol, másodikban a' moszka, harmadikban a' török? —

Borsodbul febr. 16ikán: Megyénk fővárosa a' népes, nagy terjedelmű 's kereskedésünk viszonyira nevezetes, Miskolcz korunk szelleméhez illeszkedve szembetünöleg hagyogat hátra minden régít, mi t. i.

benne a' mai józan művelődésnek ellengátul szegülhetne. Nemzetünk legfőbb érdekeit lelkesen érző polgársága küzdve forr ugyan 's verseny iparral kíván létesíteni mindent, mit a' zsarnok 's tünékeny idő kényétül hódíthatni meg; de játékszinére nézve, melly első magyar nemzeti szülött e' nemből, a' köz kívánat hogy t. i. mind művészeti mind művészi szempontban első tükör például villogna, mindeddiglen csak ohajtásképen teljesülhete. Azonban Casinója 's annak pénzereje messze hatásu, de bizton is várhatni minden szép 's jót olly férjfiak közös egyesületétől, hol Ragályiak 's több nemes keblűek a' nemzetben 's a' nemzetért lelkesülve buzganak a' köz jóllét 's ohajtandó érdekek valósitása mellett, tiszta szándékkal 's igazság-szerető nyilvánnyal. — Wigand itten felállított könyv- 's műkereskedése miatt, valóban dicséretet érdemel, főképp pedig olvasó könyvtára megnyitásaért, melly kivált alsó rendűinknek nagy eszköz hazai nyelvünk becsesbitésére 's a' művelődés gyarapítására. Izraelitáink nemzeti zászlónkhoz szegődtek, mert közjegyzőkönyvüket magyar nyelven vezetik. —

Pest 1820—1833ig 's így 13 év alatt 471.742 öl tüzi-fát fogyasztott el, ide nem tudván 1) a' földesurak alattvalói által 2) a' magányos lakosoktól a' szomszéd vidéken vásárlott, 3) a' héti vásárookra beszállított famennyiséget, 's végre 4) a' Fenyű, deszka 's egyéb fahulladékot, rőzsét, vennyigét 's t. i. is. P. J.

Az erdélyi bányászatra most két jeleség függeszti figyelmünket, első a' szekere-mi, hatszáz ölnyinél többre terjedő vasut, mellyen az ércz- 's meddőkövet takarítják ki. Ez nevezetes azért, mivel e' leghíresb öröklő istáj 's kettős hazánkban ezen érczbánya dicsekszik vasuttal mint sajátjával először; hasznos azért, mivel e' vaspályán annyi terhet rakhatni most egy ló után, mennyit azelőtt négy is alig vala birni képes, ezzel pedig olly gyorsan halad a' ló, hogy főképp kifelé szinte a' terh üzi a' vonó marhát. — 2dik Debreczeni Márton zalatnai koh-ellenőr vizkőből találmánya, melly nem csak kohok- 's érczválasztásnál, hanem egyebütt is költségkimelés 's időnyeréssel használható. E' találmányt mind egyszerű-

ésege mind olesósága ajánlja. Jutalmazó szem-
ügyre is méltatá a' kormány mind ezért mind
egyéb érczolvasztás körüli takarékos jobbi-
tásiért e' jeles bányatisztet, mivel nem csak
személyes díjtoldalékot nyert, hanem e' fe-
lett Kőrmöczre különös bányászati biztos-
ságba is rendeltetett. N. T.

(Kir. kam. tudósítása).

Ő cs. kir. Felsége az alföldi kerületi
bányász törvényszéknél megürült negyedik
táblabíróvá, a' kőrmöczi helyettes bá-
nyász törvényszéki jegyző-segédet 's az e-
gyesült erdőszhivatal táblabíráját Torma Já-
nost méltóztatott kinevezni.

A' nagymélt. m. kir. udv. Kamara a' ko-
bolapojáni kir. vashányai hivatalnál megü-
rült ellenörködő anyag-sáfári tisztségre (Ma-
terial-Schaffer) Prik Károlyt eddig Róna-
széken volt sóakna tisztségi practicanst ne-
vezé ki. — A' lugosi kerületi kir. kamarai u-
rodalomhoz tartozó fuzdiai ispán, Knapp Jó-
zsef jan. 10kén; Riedl Fülöp szinte lugosi
járásbeli erdősz pedig jan. 28kán kimultak.

A N G L I A.

Következő a' beszéd, mellyel a' király
febr. 5ikén a' reformált parlamentet megnyi-
totta: Lordim és uraim! Elérkezvén az i-
dőpont, midőn a' parlament dolgairendsze-
riint ismét megkezdődnek, az urakat fontos
kötelességik teljesítésére ismét egybe hí-
tam. Soha sem kívánák még nagyobb érde-
kü 's fontosságú tárgyak az urak figyelmét
mint épen most. Folyvást kell sajnálnom a-
zon polgárháboru folyását Portugáliában,
melly a' Bragança ház herczegei között né-
hány hónap óta forog fen. Én ezen harcz kez-
detétől fogvást mind eddig minden beavatko-
zástól tartózkodtam, azt kivevén, mellyet
a' Portugáliában tartózkodó britt alattvalók
védelme megkívánt, de bizonyosak lehetnek
az urak, hogy én minden ajánlkozó alkalmat
meg fogok ragadni a' békehelyreállásnak
eszközletére egy olly országban, mellyel
statusim érdeki olly igen szoros kapcsolatban
vannak. — Hasonlóul sajnálnom kell, hogy buz-
gó fáradozásim egy végegyezés fogantatási-
tására Belgium 's Hollandia közt mindeddig
sikeretlenek valának. Végre kénytetve lá-
tám magamat a' Francziák királyával egye-

sülten rendszabásokat tennem az 1831beli
nov. 15iki szerződés végbehajtására. Az
artwerpi fellegvár bevétele e' czélt egy rész-
ben elérte, de mivel a' hollandi kormány
folyvást vonakodik általadni a' birtok többi
részét is, melly ezen szerződés által Bel-
giumhoz jut, ennél fogvást az embargo, mel-
lyet én a' hollandi kereskedésre vettem,
tovább is megmaradt. Ujabb alkudozások
nyitattak 's az urak bizhatnak, hogy azok
részemről valamint eddig ugy ezután is egye-
dül azon czélből fognak vitetni, hogy Bel-
gium 's Hollandia külön vált, a' nemzeti bá-
torság 's függetlenség alapjain nyugvó lé-
telt nyerjenek. Azon emberség 's nemes ma-
gaviselet, mellyet a' francia kormány ezen
alkudozásoknál kimutatott 's a' baráti érzel-
meknek azon bizonyítási, mellyeket az eu-
rópai főhatalmaktól szünet nélkül veszek,
bizodalmasan reményltek velem, hogy fá-
radozásimnak sikerülni fog a' köz béke to-
vábbi fenmaradása. Meghagytam, hogy azon
írományok, mellyek az uraknak a' belga-hol-
landi ügy felől értesítettésökre szüksége-
sek, elejökbe terjesztessenek. Az angol
bank 's a' keletindiai társaság privi-
legiuminak közel megszünése ezen két inté-
zet ujabb vizsgálat alá vételét kívánják meg
's én bizom az urak bölcsességében, hogy az
urak azon fontos érdekekre nézve, mellyek
ezen intézetekkel egybe függök, olly ren-
delkezéseket fognak tenni, mellyek tapasztalás
és érett megfontolás után a' legalkal-
masbagnak fognak találtatni, hogy álta-
lok a' status hitelle biztosittassék, kereske-
dési közösületink javuljanak 's terjedezze-
nek 's általában a' britt birodalom hatalma 's
jólléte előmozdittassék. — Figyelmök az
egyház állapotjára, különösen annak
világi birtokira 's a' papok tartására is fog
fordíttatni. A' tizedszedés fölött támadt pa-
naszok az eddigi rendszeren olly változta-
tást látszanak megkívánni, melly a' nélkül
hogy az uralkodó egyházi papságot azon esz-
közöktől, mellyek által ez eddigi tisztelet-
gerjesztő 's hasznos állását fen tarthassa,
megfosztaná, egyszersmind a' külön érdekek
összeütkezésének 's az innen származott i-
zetlenségek 's ingerültségeknek, mellyek
az egyház szolgálói 's azoknak községi vagy

megyei hiveik között olly gyakran támadtának, véget vessen. Ez uttal szükségesnek fogják az urak láthatni, annak is fontolatra vételét: micsoda eszközökkel lehetne az egyházi megismért visszaéléseket orvoslani, 's ha valljon az egyházi jövedelmeknek méltányosb 's okosabb fölosztása lehetséges e? — Nem tartom itt szükségesnek arra emlékeztetnem az urakat, hogy az ezen országekba törvény szerint behozott egyház biztosítására 's a' vallás igaz érdekeire az e' tárgy feletti fontos tanakodásiban gondosan ügyeljenek. — Irlandra nézve az itt olly közösen érzett 's magok után olly szerencsétlen következeseket vont terhek 's panaszok eltörültetési végett a' parlament utóbbi ülésekor egy végzet (Acte) bocsáttatott ki, melly által a' tizedekre nézve egy közös és békés egyezkedetés eszközöltetnék. Hogy ez üdvös munka teljesen végre hajtassék, ajánlom az uraknak a' törvények minden más javításival egyetemben, mellyek statusim ezen résziben talán alkalmazandók lehetnek, azon rendszabás elfogadását is, melly által az ottani földbirtokos egy igazságos csere alapelve szerint magát az esztendei fizetések terhe alól fölmenthesse. A' további reformoknál, mellyek talán szükségesek lehetnek, hihetőleg ugy fogják találni az urak, hogy jóllehet az irlandi status egyház, az angol status egyházzal törvény által örök időkre egyesítve van, még is az ottani viszonyok sajátága e' részben különös tekinteteket kíván. — Vannak még más tárgyak is, mellyek Irlandnak köz csende 's jóllétére nézve, minthogy az ottani igazság-szolgáltatást 's helybeli adózást érdeklik, nem kevesbé fontosak 's ennél fogvást az urak figyelmét szinte megkívánandják. — Uraim, alsóház! Megparancsoltam, hogy a' folyó évi költségek fölvetése az uraknak elejökbe terjesztessék. E' fölvetés minden hasznos kimóltre nézve a' leggondosb ügyelettel fog megtétetni. Örülök jelenthetvén az uraknak, hogy a' mult évi fölvetésben tett tetemes lerovások mellett is, az időközbeli történetek által okozott minden rendkívüli kiadás tökéletesen födőzve lett. A' status-jövedelemnek kiadásokhoz képesti állása mind eddig teljesül megfelelt a' mult ülés végeztekor ez

iránt táplált várakozásoknak. — Lordim és uraim! Az egyesült királyság e' részében (Angliában) a' nyilvános béke, igen kevés kivétellel, folyvást fen tartatott, 's az uraknak legfőbb de egyszersmind kedves kötelességek leend, a' keresetszorgos (gewerfleissig) és rendszeres életet minden néposztálynál minden kivihető rendszabás által előmozdítani. Énrészemről kész leszek teljes erőmből segíteni, hogy minden igazságos panasz-ok elháríttassék 's minden jól meggondolt javítási rendszabás előhaladjon. De sajnos kötelesség jelentenem, hogy Irlandban azon nyugtalanságok, mellyekről a' mult ülés végén szóltam, tetemesen növekedtek. Az erőszak 's engedetlenségi szellem ott a' legborzasztóbb fokra hágott, bátortalanná teszi az életet és vagyont, a' törvények hatalmával daczol, 's a' legkártékonyabb következesekkel fenyeget, ha gyorsan és sikeresen el nem nyomatik. Én reménylen, nem fogok siker nélkül az urak egyenes lelke 's hazaszeretetéhez fordulni gyámolért illy gyászos körülményekben, 's az urak olly üdvös, óvó rendszabásokat fognak tenni 's eugemet olly újabb hatalommal ruházni fel, millyek szükségeseknek fognak láttatni arra, hogy a' köz béke háborgatóji zabolán tartassanak 's megfenyíttessenek, és tartassék fen a' két ország közötti törvényes egyesület (unio), mellyet, mint népem csendével, bátorságával 's jóllétével föloldhatlanul együtt járót, az urak segedelme 's az isteni gondviselés gyámola mellett minden, hatalmamban álló rendszabások által fentartatni, eltökélett szándékom. —

A' meghalálozott lord Exmouth helyébe az egyesült királyság viceadmiraljá vá 's ugyanazon ország vizei 's flottái helytartójá vá 's a' t. admiral sir Thornbrough Eduárd urat nevezé ki Ő Felsége.

Dublini hírek szerint Blakeney general-örnagy onnan Kilkennybe fogott haladék nélkül utazni 's fő katonaszállását oda telepíteni, mint a' melly város és vidéke az irlandi lázadás és erőszakoskodásnak fő helye lett.

Egy gőzhajó dec. 19ikeig tudósításokat hozott Mexicoból, mellyek általán fogva ked

vezők. Santanna és Bustamente harczoló seregei közt, mint mondatik — egy conventio ajánlaték 's dec. 10ikén mind a' két ellenfél egy békeszerződést irt alá. Haladék nélkül fognak mind a' senatus, mind a' képviselő ház tagjai ujon választatni 's hihetőleg Pedraza leend választás utján annak előlülője. A' bányamegyékből érkező hírek is igen kedvező tartalmuak.

Lewes-ben a' nagy ítélő bíróság utolsó ülésében Gurney báró azt jegyzé-meg, hogy a' személy 's vagyon iránt elkövetett vétésgek száma évenként tetemesbül. Ő ezt a' folyvást növekedő inségnek, a' dolgozó néposztályok körül létező hit oktatási hiánynak, a' szegényekre rótt kárhozatos taksáknak 's főkép az ezen taksákból fölvelt pénzsommák rossz elosztatásának tulajdonítja. A' lordmayer parancsára elkészített tabellák következő böcsértékit adják azon tolvajságoknak, mellyeket Londonban 1831 elkövettek: 1). Csekélyebb értékű holmi, mellyet házi cselédek, inasok 's a' t. loptak, becsültetik 510 ezer font sterlingre; házi cseléd által lopott kisebb értékű ezüst féle 's egyéb ékesség: 200,000 font sterl.; 2) a' Themsén és csatornákon ellopott 500,000 ft. sterl. értékű; 3) a' hajóállásokon (Docks) elkövetett tolvajlások: 300,000 ft. st.; 4) lopások 's betörések által és az országutakon, ezüstben, drágaságokban 's a' t. becsü szerint: 220,000 ft. st.; 5) hamis pengő pénzek kiadatása által 200,000 ft. sterl.; 6) hamis banknoták által 170,000 ft. st.; összeleg 2,100,000 ft. sterl. — Bár mi nagynak 's tetemesnek tessék is ezen somma, még sem tarthatni azt nagyításnak, meggondolván, hogy a' Colqhoun ur által kiadott bizonyítványok szerint ugyan azon időben minden kereseti ág nélkül 150 ezer tolvaj, erszény-metsző, és 16,000 kolodus találkozott Londonban.

Figyelmet érdemel az angol és francia pénzbees folyvásti magas állása, úgy mond a' Globe. Ennek egyik tetemes okául azon egyetértést tartják, melly az angol, francia és ausztriai cabinetek között a' török ügyekre nézve uralkodik. — (Orosz részről, mint Bukarestből jan. 20ikáról írják, 25,000 ember volt a' két (oláh és moldva) fejdelemségbe menendő az orosz befolyás és közbenjárulás gyámolittatása végett).

FRANCZIAORSZÁG.

Febr. 3ikán nem ült a' követkamara; 4ikén legelőbb is biztossági tudósítás olvastott fel egy uj, rendkívüli hitel-adás felől 4,500,000 francig katonanyug-pénzekre (pensiokra). A' biztosság ajánlá ennek megadatasát. Aztán az expropriatio fölötti vitásokat kell vala folytatni, de még száz tag nem volt jelen. A' nevek fölolvastattak 's Dupin ur kinyilatkoztatá, hogy mind azoknak, kik jelen nincsenek, neveiket az ujságokba fogjaiktatni. Végre több tag gyűlvén fel az érintett tárgyat tovább vitatták. — A' Moniteur 25 al préfet kineveztetését közli, kik közül azonban sokan csak helyet cseréltek.

A' Moniteur febr. 4ikéről írja, hogy a' kormány január 13ikaig terjedő tudósításokat vett Konstantinápolból, mellyek szerint az előbbi kapudán basa, Halil basa, Alexandriába utazott el 's magával vivé a' szükséges felhatalmazásokat Mehemed Alival egyesítésre lépni, 's egy fermánt, melly őt (Alit) az egyházi átok alól ismét fölmenti. A' porta és a' francia ügyvivő közt élénkül folytatott közlemények következésiben ez utóbbi hivatalos iratokat küldött Ibrahim basához nem különben Alexandriába is. Az aegyiptusi hadsereg még nem mozdult, 's folyvást az Akscheer körötti vidéket tartja foglalva. — A' Moniteur végre körülményes tudósítást közli Orfila 's Auvity uraknak, mellyekben ők a' blaye-i fellegvár levegőjét igen egészségesnek vallják; dicsérik a' belső elrendelések célirányosságát, valamint amaz előgondossági szép intézkedést is, hogy az itteni tartózkodás a' berryi herczegaszony egészségére ne legyen legkisebbé is kártékony befolyásu; végre dicséretesen érintik lakását, 's a' személye iránt minden tekintetben gondos 's illő kiméléssel párosult bánásmódot.

Néhány francia ujság állítása után Dupin és Thiers urak azt nyilatkoztaták ki, hogy ők majd mindennap nevetlen leveleket kapnak a' Carlistáktól, kik őket még halállal is fenyegetik. Berryer és Dreux-Brézé legitimisták oda hagyák a' fő várost. Dupin ur a' mint mondatik kereken kinyilatkoztatá, hogy itt már az idő a' doctinaireket a' kormányról elmozdítani. — Dupin és Chateau-

briand urak a' megsebesült Carrel urhoz igen tisztos tartalmu leveleket iranak.

A' kormány megteszi folyvást a' szükséges rendszabásokat, ugy mond a' France Nouvelle, hogy azon szomorú összeütközéseknek, mellyeke' napokban történtek, véget vessen. Elszánt akarátja a' törvény egész erejével élni a' kihívók ellen, bárkik 's bármilly politikai véleményhez tartozók legyenek is. E' végre ma (febr. 4.) újabb zárparancsok adattak ki. — A' Moniteur pedig ugyan e' dolog iránt február 6-án eképen ír: A' kormány itt nem fogja kérdeni: kinek van vagy kinek nincs a' két viadalvágó fél között igaza, minthogy a' törvény, rend és szabadság ellen mindenik vétkezett, mellyek t. i. illyes fegyvert 's illyes eszközöket nem tőrnek. A' sajtó kicsapongásinak, bár millyenek legyenek is azok (ezt a' Moniteur mondja 's mi azt az Oest. Beobachter után közöljük) egy jól intézett statusban nincsen egyéb bírása, mint a' törvényszékek, 's a' kormány ugyan soha sem késett a' törvény erejét e' kicsapongások ellen fölidézni. A' kormány mindennek elegendő igazságot szolgáltatván ki, meg nem engedti, hogy valaki maga tegyen magának igazságot. Nem tesz tehát ezen ügyben is semmi különbséget a' pártok, sérelmek, kihívások 's viszonzások között, hanem mind ezekben egyedül a' nyilvános és privát bátorság megtámadtatását nézi, 's azt akármelly részről történik is, köteles visszaüzeni. — Egyébiránt a' próbák-ból legkedvezőbb bizonyítvány keletkezik a' juliusi revolutio 's juliusi monarchiára nézve, t. i. a' legitimista párt tökéletes gyöngesége és aléltsága, melly párt t. i. a' híresztelt nagy külső háboruról a' kis körü polgárháborura 's erről most már a' párviadalokra szállottalá. Az ország mind ezen tapasztalásokból hasznot fog húzni, de a' kormány meg nem engedheti, hogy azokkal akármelly párt is visszaéljen 's a' t. Hasonló, sőt sokkal keményebb czikkelyekkel (mellyek, mint gyanítják, Thiers urtól származók) sujtja a' carlistákat a' Nouvelliste, melly mint tudjuk, szinte ministeri ujság.

A' carlisták e' mostani érzékenykedésiről 's azok hihető okairól következőleg ír az allg. Zeit. egyik levelezője: Carrel ur via-

dalának megelőző körülményit az ujságokból tudja az ur, de lehetetlen azon ingerültséget képzelnie, mellyet annak szerencsétlen kimenetele a' külön pártokban gerjesztett. Carrel ur, kiről mint emberről és journalistáról a' ministeri ujságok is a' legnagyobb tekintettel szólnak, a' republicanusoknak legjobb tollbajnoka, 's azon félelem hogy őt elvesztik, ezeket egészen felbőszíté. A' Tribune és National bureauji tömve vannak kínalkozókkal, kik vágyton vágynak szembe kelni a' carlistákkal, mellyre az utóbbiak szinte izzadnak már szorongásikban 's noha tél van, érzik ismét a' juliusi nap hevét. E' párt, melly mihelyt a' nép hallgat, legszilajabb reményekre buzdul, 's az előbbi veszély fölött igen nyájasan tud elméskedni, szintolly hamar megbuvik, ha a' nép isméretes szavát ufolag hallatja. A' juste-milieu mint mindenben ugy itt is juste-milieu, megosztja mind a' két párt panaszt 's mind a' két párt reá támad, hogy e' zavarokat ő okozta. 'S ez igaz is; mert miért vonták el a' berryi hgnét törvényes bírái elől? A' jury ítélete után szinte meg leheté neki kegyelmezni 's mig jónak látszhaték, fogságban tartani; de hogy most a' hgné fogsága törvénytelen, azt a' liberalis ujságok is megvallják, kik általában a' berryi herczegné személyének, ha nem épen baráti, de nem is ellenségi. A' Francziáknál szinte köz a' sympathia a' hgné személye 's caractere iránt, 's a' gyanúhír, melly tulajdonképen e' mostani párviadalokat okozá, hogy t. i. a' herczegné baját egy jövendő kis herczeg okozza, — soha sem nyert volna állapotást, ha magok a' carlisták nem viselék olly csudálatosan magokat, ha nem nyugtatgaták egymást olly nyugtalanul 's ha nem tettek volna annyit gondolatlan lépést, hogy magokat 's a' hgnét minden esetre biztosakká tegyék. — Igaz, hányszor hasonlíták ok a' hgnét a' boldogságos szüzhöz, hányszor magasztalák benne a' csuda-gyermek anyját, hányszor dalban és prosában nevezék őt egy új szüznek, ki mint hajdan Jeanned'Arc, Francziaországot meg fogná szabadítani 's a' t.; ha tehát most a' terheség megvalósult vagy világra jött volna, milly szörnyü gunynak 's persiflage-nak valának

kitéve Franciaországban, holott a' guny, az elmés guny t. i. öldöklőbb mint a' guillotine. Ennél fogvást a' carlisták mindent elkövettek, hogy a' hercegnét Blayeből kiszabadíthassák; több százezer francot gyűjtöttek e' célra tehetősb pártjokbeliektől össze 's különösen 120,000 francot egy blayei tisztviselő-megvesztegetésre szántak. — De a' kormány ennek híret kapván azon tisztviselőt visszahitta 's helyébe szilárdabbat nevezte ki. Ekkor a' carlisták azt híresztelék, hogy a' hercegné meg van étetve; 's a' kormány végre, hogy vagy erről vagy a' republicanusok által viszonzólag híresztelgetni kezdett nehézkességről bizonyosbat tudjon, két orvost (gyógyászt) küldte Blayebe, dr. Orfilát, ki híres toxolog és dr. Auvityt, ki híres accoucheur (bábamester). Azonban e' két ur csak egy harmadik, csekélyebb vádról tudott valami bizonyost mondani, arról t. i. hogy a' hely, hol a' hercegné lakik, nem egészségtelen. Valóban ohajtható vala, hogy a' kormány csak az egy Orfilát küldötte volna, a' másik küldetése minden esetre sérelem volt, s hogy a' carlisták ezt fölötte rossz néven vették, nem csak természetes, hanem discséretes dolog is; de hogy ugyanők, miután a' szöktetés el nem sült, a' gonoszul rebesgetett hirt párviadalok által akarák megczáfolni, abban nincs sem ész, sem okosság 's a' t. Carrel ur két tanúja (secundans) kihívá Roux-Laborie két bajtanuját, de ezeket mint több mást a' kormány elfogató. Carrel febr. 4ikén valamivel jobban de még sem volt veszedelmen kívül. Lafayette, Thiers 's több más előkelő folyvást tudakozódott egészsége felől, mellyről a' National orvosi bulletinben ada tudósítást.

Az allg. Zeitung a' Messenger után mondja: hogy Broglie ur Fabvier generálnak igen fényes hivatalt ajánlott, ha az ifju Otto királyt Görögországba követni 's ott magát honosíttatni kívánná.

Odier ur, a' bank bírálóinak egyike a' részvényesek elibe terjeszté a' szokott évenkénti tudósítást, mellyből kiviláglik, hogy a' bank állapota nevededő mértékben — hanyatlak.

Dacier ur, a' francia literatura és tanultság Nestora, holtigliani titoknoka a' felirások és szép művészetek királyi akademiájának, 's a' t. febr. 4ikén élete 91ik évében megholt.

A' Haytiból jövő tudósítások ezen statusra nézve igen kedvezők, ugy mond egy párisi levél az allg. Zeit.ban. A' Franciaország iránti viszonyok bizonytalansága még ugyan folyvást kényteté a' kormányt hadierő-szaporításra 's a' kereskedést és műszorgalmat folyvást akadályozá; de mind e' mellett is Hayti nagy előlépéseket tesz a' földmivelés 's közös polgári jóllétben. Port-au-Prince kereskedése 1831ben hivatalos tudósítások szerint 25,000 tonnát jártatott, 7,000 e' számból francia. Az egész sziget ezen évi be- és kivitele 49,152,000 francra becsületesik, csupán kávé 19,788,000 franc áru vitetett ki 's bizton reménylék 1832beu ezen cikkelynek 25 millióra emelkedését. Európában gyakran Haytit hozák fel annak példájaul, hogy a' negerfaj munkára 's polgárisodásra képtelen; de az utóbbi évek tapasztalása kimutató, hogy a' népesség számához képest Hayti kereskedése nagyobb mint Franciaországé, ugyanis a' kereskedésre szánt egész tőkét a' népszámra folosztván Franciaországban egyegy személyre 40 franc esik, Haytiban pedig 50, 's a' növekedés itt idom szerint szaporább mint amott. A' status jóvedelmit ez évben 14 millióra számítják. Leginkább nyomja Haytit a' 150 millionyi adósság, mellyel Franciaországnak tartozik (e' summának egy része, mint tudjuk már le van fizetve, a' többi iránt épen most folynak újabb alkudozások), 's mellynek kamatit vagy esztendőnként törlendő részeit mind eddig teljes lehetetlen volt kiállitania. Pedig míg ez nem történik, nem remélhetni kereskedés- és révvárasokra nézve bátorságot, sem a' hadi erő kevesbülését, melly most a' népszámhoz képest olly rendkívül nagy.

ÉJSZAKAMERIKA.

Newyorkban dec. 19ikén egy igen számos népgyülekezet a' következő határozatot fogadá el, mellynek bévezetése kivált nevezetes: Minthogy, ugy mond, az egyesült statusok népsége eddigi polgári alkotmánya mellett páratlan jóllétben részesült 's olly időszak alatt, míg a' civilisált világ leg-

belsőbb alkattig megrendülve 's nemzet nemzet ellen buzdulva volt, otthon békével 's igen rövid időt kivéve a' külső hatalmakkal barátságban élt, városok és faluk építésével, ismértek terjesztésével, a' belföldi legtovább részekkel közösülhetés könnyítésével, a' vallási érdekek előmozdításával, a' tudományok mivelése- 's a' művészetek ébresztgetésével foglalatoskodott, míg végre mostani magas állását a' föld felvilágosult 's hatalmas nemzeti között elérte; 's mint-hogy a' világ eddig mindig hirtelte 's mi magunk is megismértük, hogy mi ezen áldásokat fő- és kiváltképen statusink uniojának, úgy a' mint az alkotmányunk által biztosítva van, köszönhetjük; ennél fogvást végeztetett, hogy Newyorknak itt egybegyült polgárai a' statusok alkotmány-szerinti egyesületét (unio) minden jóllétök 's hatalmok kutféjének, a' béke és boldogság alapjának, szabadságok véd és őrfalának tekintik, 's készek ennek fentartatása- 's biztosításaért minden ideigleni hasznót 's helybeli érdekfeláldozni: legfőbb tisztviselőjük (a' praesidens) azon szavával „hogy az unio-nak fen kell tartatnia“ tökéletesen egyet értenek. Végeztetett: hogy a' praesidens hirdetésnyében kifejtett alapelveket 's nézeteket jókká hagyják, hogy délcarolinai polgártársikat mint testvér a' testvért kéri, hagyjanak fel olly rendszabásokkal, mellyek az unio egy részét a' másikatól elidegeníthetnék. 's a' t. 's a' t.

ELEGY HIREK.

Seurre francia szobrász Napoleon ércszobrának, melly a' Vendôme oszlopára jövend, mintáját (modell) már elkészítette 's maga a' szobor is rövid időn öntetni fog.

A' nápolyi király, továbbá a' luccai 's altenburgi herczegek Léopold királynak azon levelire, mellyben ez nekik thronusra

A' gabona pesti piaczi ára febr. 19kén 1853:

poz. m. vál. gar.	legjobb	közép.	csékély	poz. m. vál. gar.	legjobb	közép.	csékély
Tisztabuza	—	—	—	Zab	40	—	—
Kétszeres	—	—	—	Köles	—	—	—
Rozs	61 $\frac{1}{4}$	—	—	Köleskása	—	—	—
Árpa	—	—	—	Kukoricza	—	—	—

léptét 's házasodását jelenté, válaszoltak, az első egyszersmind a' maga házasságát is tudtván.

Az emberjusairól nevezett politikai egyesület úgy mond a' Tribune jan. 4., segedelmét ajánlotta a' carlisták által megtámadott Tribune-nek olly móddal, hogy ezen egyesület huszhusz tagonkint egész 4,000 emberig kész a' kihívók ellen indulni, ha kívántatik, egyszersmind rendíthetlennül eltökélette, ezen pártot (a' carlistákat) összezuzni, ha azon csendbe és szerény állásba vissza nem lép, mellyben 1830 júliusában a' nép előtt volt, a' nép előtt, melly nemes ugyan és türelmes, de sokkal büszkébb, hogy sem magát kivívott legdrágább jusaiban soká sértegettetni engedné. 's a' t. —

Ujabb: Lord Mulgrave jamaikai kormányzó ezen gyarmat törvényhozó testét mint a' kormány elveivel ellenkezőt dec. 14kén eloszlata, kinyilatkoztatván, hogy tavasszal ujabb, tágabb alapú választásokat fog megrendelni 's addig is minden, netalán gerjeszthető lázongást a' törvény és hatalom egész erejével elnyomni 's megfenyíteni. — Az amsterdami Handelsblad szerint Londomból hire jött, hogy Anglia 's Franciaország a' Scheldét előlegesen is minden nemzeti (tehát az angol, francia és belga) hajóknak is nyitva akarják látni, mit ha a' hollandi kormány ellenzeni talál, ők erőhatalommal fognak eszközölni. — Franciaországok egy levelet közlenek Argosból, melly szerint dec. 17kén egy francia csapat 's Kolokotroni katonái közt csata támadott volna, mellyben 360 görög esett el. — A' belga képviselő kamara febr. 4kén 7,000,000nyi ujabb, ideigleni hitelt ada meg a' ministeriumnak, ámbár a' külső minister (Goblet, ki Tournayeben nagy szótöbbséggel ismét megválasztatott) az alkudozások mibenléte felől nem tett semmi különösebb nyilatkozást.

P é n z á r f o l y a m.

Bécs febr 15kén középar pengő pénzben.							
poz. m. vál. gar.	legjobb	közép.	csékély	poz. m. vál. gar.	legjobb	közép.	csékély
Status 5 pC. kötel.	91 $\frac{7}{8}$	—	—	Bécs 2 $\frac{1}{2}$ pC. bankók.	51	—	—
— 4 pC.	81	—	—	Kam. 2 $\frac{1}{2}$ pC. kötel.	—	—	—
— 1820ki köles.	—	—	—	Bankrészevény	1219 $\frac{1}{2}$	—	—
— 1821ki —	133 $\frac{7}{8}$	—	—	Cs. arany pC. agio	—	—	—

Szerkezteti Helmecczy. Nyomtatja Landerer.